

8 - 1962

XIII.

V E S T N I K

NOTICIERO

VESTNIK je glasilo slovenskih protikomunističnih borcev. ● Izdaja ga konzorcij. ● Predsednik Edi Škulj, upravnik Janez Kralj, urednik Pavle Rant, korektor in tehnični urednik Dušan Dimnik
Ovitek opremil France Pernišek ml.

Uredništvo in uprava: Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. ●
Naročnina: Južna Amerika 150.— pesov odn. enakovrednost v dolarju, USA
in Kanada — 2,50 dolarja letno, Anglija in Avstralija — 1 funt šterling,
evropske države — 1,50 dolarja.

Editor responsable: Eduardo Škulj, redactor Pablo Rant. ● Imprenta: Talleres
Gráficos Vilko S. R. L., Es ados Unidos 425, T. E. 33.7213, Bs. As., Argentina

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 700.070.

„Vestnik“ es el Informativo de los Excombatientes anticomunistas eslovenos
„Vestnik“ is the voice of Slovenian anticomunist veterans.

Vsebina: Domov na obisk: Da ali ne? — Grmade na Gorjancih (France
Grum-Ivan Korošec) — Gradivo k Vetrinju: NO za Slovenijo in Vetrinjska
tragedija (dr. Franc Bajlec, Argentina) — Gradivo k 27. marcu (Miloš
Aćin-Kosta, Pavle Rant, Radivoj Rigler) — Borec pišejo (Radivoj Rigler,
M. Radoš, Franjo Maršič, Rudolf Wagner) — Društvene novice — Inva-
lidski fond — Urednikov bunker

DOMOV NA OBISK: DA ALI NE?

V julijski številki je v uvodniku zavzel načelno stališče protikomunističnih borcev o komunistični amnestiji soborec France Grum. Gornje zaglavje naj pomaga razjasniti pojme, utrditi dejstva in pokazati na vse možnosti, ki naj bi jih tkzv. „preokret“ v domovini nudil. — Op. urednika.

„Tako imamo sedaj že celo kopico bivših protikomunističnih vročerkvežev (dobro bi bilo, če bi Vestnik prinesel njihova imena), ki hodijo domov na obisk in s tem molče priznavajo in odobravajo sedanji režim, priznavajo pa obenem tudi svojo „zmoto“. Pri tem seveda pozabljajo, da bi sedanji režim doma storil danes isto, kot je storil pred 16. leti, čim bi uvidel, da je njegova oblast v nevarnosti.“

France Kristof, Vestnik 5/6, 1962 — str. 114.

„Vsak, ki brez potrebe domov hiti, mora prebroditi veliko mlako nedolžno prelite krvi!

Dr. Filip Žakelj, Svobodna Slovenija 31. maja 1962.

„Med raznimi skušnjavami in pastmi, ki nastajajo iz sedanjih nesrečnih razmer, je prišla letos vaba, ki naj po komunističnih namenih uniči politično emigracijo iz Jugoslavije, torej tudi našo slovensko.

Politični emigranti smo svobodni ljudje. Vsak bo tudi na takozvano amnestijo odgovoril kot svoboden človek. Nihče nikogar ne zadržuje. Vsak pa ve, da mora ostati predvsem pošten in značajan človek. Kot član narodnega občestva, ki je dalo za ohranitev svoje svobode toliko krvavih žrtev, mora odločiti tako, da ne bo skrunil spomina na tiste, ki jih nobena človeška amnestija ne doseže, pa je z njimi bil enega duha in ene volje. Zvest ostati idealom in žrtvam, ki jih je borba zanje zahtevala, bodi vsakomur prva skrb.

Šele potem, ko bo siguren, da bi narodni mučenik odobril njegovo odločitev, se bo vsak vprašal ali veruje garancijam komunistov, ki so s prevaro pobili toliko naših bratov in sester, komunistom, ki sami trdijo, da nimajo ne vere v Boga, zato ne morale, ampak zaničujejo oboje kot abotnosti. Ker morale nimajo, se ne čutijo vezanih na nikako dano besedo. Ali jim razumen človek more zaupati?

Politični emigranti ljubimo svojo domovino. V bolečinah prenašamo izgnanstvo in si želimo domov. Vendar za nas šele v globoko podrejeni vrsti pridejo v poštev vprašanja csebne ugodnosti in udobnosti: Ali bom v sedanjih razmerah v rojstni domovini res našel svoj dom, svojo pravico in mogel živeti kot srečen svoboden človek?

Vsak odleča sam na lastno odgovornost, saj vsak nosi vse posledice.

Dan narodnih žrtev pa nas spominja, da smo svobodni Slovenci preko vseh preizkušenj dolžni vztrajati kot zvesti borci za svobodo svojega naroda.“

Iz poslanice predsednika NO dr. Mihe Kreka za slovenski žalni dan 1962.

Svobodni Slovenci v izseljenstvu se dobro zavedamo, da ne potrebujemo nobene amnestije; vemo pa, da jo potrebujejo tisti komunistični voditelji in njihovi pomočniki, ki so odgovorni za grozodejstva in umore med okupacijo in revolucijo ter za strahoten in sramoten pokolj desetih tisočev.

Ob takem stanju ne moremo nobenemu demokratičnemu izseljencu priporočati, da se posluži te takozvane amnestije; ne moremo priporočati nikomur, da bi tako vsaj posredno priznal, da je kriv zločinov, katere nikdar storil ni. Pa tudi ni potrebno, da bi komu odsvetovali, da se posluži takozvane amnestije; dovolj je namreč jasno, da je ta le eno izmed propagandnih sredstev, s katerimi se hoče jugoslovanski komunizem v svetu prikazati drugačnega kot v resnici je.

Zagotavljamo Vas pa, da bomo takoj brez oklevanja pozvali vse izseljence, da „uredijo odnose do domovine“, ko se bo v našo domovino vrnila svoboda, ki si jo tam želijo prav tako tisti, ki se je še spominjajo, kakor novi rod, ki jo samo sluti in je nad komunizmom razočaran.

Iz odgovora Miloša Stareta, izdajatelja Svobodne Slovenije, tajništvu Izseljenške matice v Ljubljani (Svobodna Slovenija, 24. 5. 1962).

„Drugo, kar drži: skupinskih obiskov v Slovenijo ne bomo pospeševali in podpirali, najmanj za nove politične begunce. Če bi to delali, bi delali za tujski promet in za dolarje Titu. — Kaj pa tisti posamezniki, ki so bili doma nevidni, nepomembni, a so sedaj zrasli in se izžolali na raznih univerzah zunaj. Taki namreč, ki so ideološko trdno krščanski in politično demokratični pa obenem vsaj delno samostojno misleči in zgrajeni. Glede teh sem pa mnenja, da si skoro moramo želeči, da bi šli v Slovenijo čimvečkrat na obisk. Pravzaprav ne toliko na obisk kot na razgovore z različnimi ljudmi. Že dalj časa prihajam do takega zaključka. Narod živi doma, Če temu narodu ne bo prinesla spremembe vojska od zunaj, potem bo razvoj v smer demokracije in krščanskega delovanja zelo dolg. Škof Rožman je v nekem govoru v Lemontu, teden dni po tistem, ko je v Fátimi prisostvoval Marijanskemu kongresu — bolje: dva ali tri dni, ker je priletel naravnost z letalom — skušal razložiti Marijino obljubo o spreobrnjenju Rusije na zelo zanimiv način (bolje bi se izrazil, če bi dejal: svojski način). Nakazal je glede vojske, da bo najbrže Marija — pravzaprav Bog po njej — izbrala tisto pot, da se bosta velika sovražnika drug drugega bala zaradi razdiralne sile atomskega orožja in da bo mir takele vrste. Glede krščanstva pa je nakazal, da komunistični oblastniki ne bodo podelili svobode za

krščansko delovanje s kakim posebnim odlokom, ampak da bodo bodoči rodovi krepko čutili, kako je komunizem v nasprotju z osnovnimi zahtevami človeške narave in da bo v neki ali drugi obliki komunizem moral tem zahtevam popustiti zaradi lastnega obstoja in koristi. Pri tem pa bo verjetno nastala možnost za tiho krščansko misijonsko delovanje in versko obnovo.

Dalje: K omenjenemu razvoju bodo predvsem pripomogli koroški, tržaški in goriški Slovenci, dalje solidnejše slovenske organizacije po svetu, kvalitetni kulturni proizvodi, moralna opora od zunaj, denarna vsekakor na zadnjem mestu. K temu razvoju pa vsekakor morejo pomagati posamezniki, ki gredo tja. Osebni stik, kot veste, je marsikdaj najbolj uspešno sredstvo za posredovanje idej, zamisli, za stik z zunanjim svetom. — Tole je na kratko moje gledanje in stališče. Poudarjam glede zgrajenih, trdnih posameznikov, ki so samostojno misleči in ideološko izdelani — začudil pa sem se pred dobrim tednom, da sem skoro enako stališče našel v amer. reviji „Christian Century“, ki jo izdajajo verni protestantje in ki jo zaradi višine navajajo tudi katoličani. V zadnji številki je poročilo, da je švicarski pastor dr. Ritschl, sin znanega nemškega teologa prejšnjega stoletja, na lep način izrabil svoj obisk v Pragi, da je pridigal večstoglavi množici o krščanskem stališču do človekove osebnosti — kar posredno nakazuje pot v demokracijo.“

Iz pisma soborca iz Clevelanda uredniku Vestnika

France Grum-Ivan Korošec

GRMADE V GORJANCIH

Pričetki narodove borbe za samookranitev

(Nadaljevanje)

Partizanski zločin

Tisti teden pred 17. majem je Branko Pogačnik, sin župana iz Dev. M. v Polju, po dogovoru pripeljal orožje v gnojničnem vozu (lajti) do Jakoševe (Trnavčeve) hiše pod sv. Urhom. Zadeva je bila sila nevarna, kajti pot je vodila mimo italijanske straže ob papirnici Vevče. Ker je tam okoli polje, zato se italijanskemu stražarju pač ni moglo videti sumljivo. Hujša nevarnost je pretila s komunistične strani, kajti vso pot iz D. M. v Polju je v večji razdalji spremljala voz Fani Avbelj iz Zg. Kašlja. Ta je sporočila terencu Bergelj Jožetu iz Dobrunj, nahar, sta skupno sledila voz. Ko je Branko Pogačnik ustavil pri Trnavčevih, sta zasledovalca bila prepričana, da sta na cilju. Zadevo sta takoj naznanila Trnavčevemu sosedu Janku Gašperšiču, kateri je bil

Sv. Urh pri Sostrem

obveščevalec za okraj. Oče Jakoš Franc, ni za vso stvar vedel ničesar, kajti sinovi mu niso upali povedati v prepričanju, da jim ne bo dovolil tega drznega podviga.

Joško Jakoš in Polde Selan sta to orožje ponoči skrila v gosto smrečje pod sv. Urhom.

Tiste nedelje 17. marca, je bila majniška pobožnost v cerkvi pri sv. Urhu. Kot ponavadi se je te pobožnosti udeležila velika večina vaščanov posebno še mladina iz Dobrunj.

Prav te nedelje sta šla brata France in Tone Jakoš iz Bizovika na obisk k svojemu stricu Jakošu. Z njima je šel tudi njun prijatelj učiteljskičnik Janez Pavčič. (Ti fantje so sicer nekaj vedeli o zbiralnem taborišču, vendar nič točnega za kar je bil še posebno namen njihovega obiska.)

Ko so stopili v vežo Jakošove hiše, sta jim, namesto pozdrava vedno nasmejanega strica, dva partizana nastavila revolver na prsi. Jakošev tretji sin Avgust pa je teklen klicat očeta k cerkvi sv. Urha, misleč, bodo že ata uredili. Ko je prišel oče s sinom Francitom v družbi Milka Cankarja (prijatelja sinov) in njegovim dekletom ter sestrama, so prišli tudi te, nato pa vse skupaj odvedli v Rozmanovo hišo k partizanskemu zaupniku Gašperšiču Janku.

Ne sluteč najhujšega so se aretiranci vdali verujoč obljubi vodje patrole Grajznerja iz D. M. Polja, da jih ima nalog odpeljati na glavno poveljstvo, zaradi zaslišanja, nakar bodo izpuščeni. Hiša je bila za-

stražena samo ob glavnih vratih, zato se je posrečilo Jakoš Antonu skriti v stranišče, od koder je skočil skozi okno proti gozdu in ubežal. Ostale pa so proti večeru odgnali na „Justicijo“ preko Podmolnika, Podlipoglava, Panc na Polico. V Podmolniku se je oče Franc Jakoš izvil stražarju, skočil za vogal in se pognal preko njiv ob gozdu. Pa ga je na robu gozda zagrabil Anžič (Mihevc), ki je tekel za njim, in ga izročil partizanom. Med klofutami in brcami sta ga odgnala k ostalim. Vodili so jih do Podlipoglava do Malenske domačije (kjer je bilo stalno zbirališče in informativni center za vso ljubljansko okolico od Save do dol. železnice z zloglasnim podzemskim taboriščem v Pogledu). Tu je bilo zbranih večje število partizanov, ki so se pripravljali za odhod in kmalu nato krenili v smeri od koder so privedli aretirance.

Šele čez polnoč se je vrnila dolga kolona partizanov z naloženim vozom za katerega je bila privezana krava. Jakošev oče jo je prepoznal v mesečini in voz je bil pregrnjen z njegovo odejo. Solznih oči se je nagnil k sinu: „Franci, vse so nam pobrali. Le kako je z mamo in ostalimi!“

Do jutra je hreščala harmonika in pijane popevke novi pravici. Ko se je zdanilo, so dekleta Milka Cankarja in njegovo sestrčno Marijo nagnali domov, kolona z ostalimi žrtvami pa je krenila po dolini pod Pogledom, proti Pancam pred „sodišče“ na Polici.

„Ko sva se na ovinku ozrli nazaj, se nama je zdelo, da gledava mrtvaški spreved naših dragih,“ je dejala Cankarjevo deklet.

Bizovik

„Zasliševanje in mučenje je trajalo ves dan v ponedeljek v presledkih, ko pa se je sonce nagnilo, so jih odvedli do roba bližnjega gozda. Sami so si morali kopati grob, kamor so jih nage podrli in napol žive zasuli.“ Tako je izpričal partizan stražar Židan Franc iz Bizovika, ki je po tem zločinu pobegnil in se skrival doma vse do ustanovitve postojanke VS v vasi.

Tedaj pravzaprav je bil moment, ko bi morali odgovoriti komunistični stranki in njenim partizanom, tako, kot so vprašali. Nihče domačih od aretirancev se ni bal najhujšega, kajti verovali so v vsaj delno partizansko popustljivost, po drugi strani pa so ob tem izvedeli za zbirajočo se grupo četnikov.

Ko je Joško Jakoš (najstarejši sin družine), ki je bil tedaj v skrivnem taborišču, vprašal, zakaj ne bi udarili za partizani, je dobil odgovor: „Počakajmo, da ne bodo dejali, da mi začenjamo bratomorno borbo.“

Vsaj s talci bi jih prisilili, da nam vrnejo naše drage,“ je bilo mnenje zaskrbljenih domačinov.

Italijansko obstreljevanje ilegale

Nekaj pred polnočjo tistega 18. maja je prva slovenska narodna borbena enota nastopila svoj bojni marš. Oborožitev odreda je bila nezadostna. Imela je: štirinajst pušk tipa mauser, 7 ročnih granat, šest pištol. Poleg ostale opreme je grupa imela en kotel za kuhanje hrane in za tri dni suhe hrane. Večina borcev je bila oblečena v svojih civilnih oblekah. Vojaško so bili oblečeni le štirje. Kapetan Vasiljevič je nosil črno salonsko obleko, v kateri je prišel iz Ljubljane. Skupaj z Lesjakom so bili v odredu štirje oficirji. Patrulo predhodnico sta vedno vodila dva oficirja, zaščitnica pa je bila poverjena kapetanu Vasiljeviču. Odred se je pomikal iz Bizovika, skozi Dobrunje, Sv. Urh, Orle, Lanišče, Vrh, Zalog, obronki Ljubljanskega barja, Blato, Drenik, hrib Cerovica. Treba je bilo preiti dolensko železnico, katero so Italijani skrbno čuvali. Kranjc je sam vodil izvidnico in odredil primeren kraj za prehod, približno v sredini med dvema zaporednima italijanskima bunkarjema. Že daleč pred progo smo se sezuli. Prehod preko proge in barja se je zavlekel tako, da se je že danilo, ko smo preskakovali grabne na barju. Italijanske patrulje so zapazile odred in predno je minulo pol ure, so začeli obstreljevati hosto s topovi, v katero se je odred umaknil. Marš je bil pospešen, tako da italijanske granate niso dosegle cilja. Prvi odmor je bil na Cerovici. Lesjak je odšel v Dobrepolje, da postavi zveze s tamkajšnjimi zaupniki, preskrbi nadaljnjo hrano in zve za situacijo o prostovoljcih in možnostih za dobavo orožja. Naslednje jutro, 20. maja, se je Lesjak vrnil s sporočilom, da v taborišču Soča ni nobenih prostovoljcev. Prinesel je tudi novico o partizanskem zbiranju na tem področju in o italijanski patrulji, ki se je pomikala v smeri Cerovice. Odrejeno je bilo pripravno stanje in skle-

njeno, da se v slučaju prihoda Italijanov sprejme borba. Zaradi prešibke oborožitve nismo šli v ofenzivno akcijo proti italijanski patrulji. Tudi sami se niso približali.

Lampe je naslednji dan privedel v odred štiri prostovoljce iz Dobrepolja. Bili so: Franc Brodnik, Ivan Gale, Štefan Horvat in France Kadunc. Istočasno smo prejeli tudi novo zalogo suhe hrane. Odrejeno je bilo, da se odred pomakne v bližino vasi Vodice pri Starem gradu, tam zasilno utrdi in počaka nadaljnjih navodil iz Ljubljane. Lesjak se je po premiku vrnil v Ljubljano v svrhu nadaljnje organizacije.

Taborišče Soča

Ob premiku iz Cerovice se je izvršilo prvo formacijsko stanje v odredu. Poveljnik Milan Kranjc je za svojega pomočnika imenoval kapetana Vasiljeviča, ostalo moštvo pa je bilo razdeljeno v trojke. Bile so: štiri borbene trojke in ena komorna trojka. Dve trojki sta bili stalno v akciji.

Taborišče Soča je bilo namenjena zbirališču prostovoljcev za Suho Krajino. Tja bi se morali zglasiti borci, ki so bili organizirani v SL. Ker so na zborni mesto prišli samo štirje, je odred začasno ostal na tem mestu, da se uredi zadeva dotoka v odred. O slabem odzivu v ilegalo piše Ivan Lavrih takole:

„Poseben kurir iz Ljubljane je prinesel navodilo: 'Slovenska legija, pod poveljstvom Mihajloviča, je zahtevala mobilizacijo. Zbirališče je pri Vodicah. Mobilizirancem se pridruži četa, ki pride iz Ljubljane. Taborišče se imenuje Taborišče I „Soča“. Imeli smo tajni sestanek in le nekaj fantov se je cdločilo za odhod. Glavni razlog, da se ni več fantov pridružilo, je bil v tem, da je večina smatrala, da so potrebni doma za zaščito doline pred partizani. Gledanje civilnega prebivalstva na vas je bilo kaj deljeno. Eni za, drugi proti. Nekaterim se je zdelo podjetje tvegano, ker vas je bilo malo in premalo znano. Drugi so sanjali o sodelovanju s komunisti v eni veliki protiokupatorski organizaciji. Mnogi pa sploh verjeli niso, da je KP za OF. Zato je bilo vse zmešano. Pojasnjevati ljudem je bilo hudo, ker smo bili na terenu, pred krogli, vsak dan.“

Partizani in prvi kontakt ilegalcev z njimi

V začetku maja 1942 se je IOOF premaknil v Jauhe na robu Dobrepoljske doline. Za zaščito IO je bil odrejen prvi bataljon dolenjskega odreda pod poveljstvom Janeza Marna (Črtomira Mrak). Politični komisar odreda je bil Niko Šilih. Že na Blatnem klancu, odkoder je IO prišel, kot tudi v Dobrepoljah so se začela huda notranja trenja med trdimi komunisti in krščanskimi socialisti. Zmagal je seveda Boris

Kidrič, partijska linija, potem ko so pobili lepo število krščanskih socialistov in pridobili na svojo stran Kocbeka, Breclja, Fajfarja in Dermastjo. Ti so popolnoma klonili partiji. (Marnova izjava Ivanu Lavrihu). To je bila prva krvava čistka v komunističnih vrstah na Blatnem klanecu in v Dobropoljah.

Skoro gotovo, da je bila glavnina partizanskih enot takrat ravno na področju Dobropolja. Poleg glavnega stana ali IOOF in Dolenjskega odreda je tja prispel tudi Notranjski odred, kasneje pa še Štajerski (III. bat.), ki se je vračal iz okolice Dobrunj, kamor je bil poslan, da uniči četniško grupo. V glavnem štabu v Jauhah so se takrat nahajali: Kardelj, Dermastja, Breclj, Fajfar, Kidrič, Kocbek, Avšič in še drugi. Torej vsa komunistična elita.

Ob tem času so bile italijanske postojanke na železniški postaji Videm-Dobropolje, pri podružnični cerkvi sv. Antona na Zdenski Rebri in v Velikih Laščah. Partizani so se svobodno gibali po vsej dolini. Italijani niso nikdar šli v dolino, partizani pa se nikdar približali Italijanom. Kljub temu je radio London poročal o strahovitih napadih na Italijane v Dobropoljski dolini. (Že takrat je komunistična propaganda sijajno delovala, opomba ur.) Sem pa tja so komunisti izstrelili kak strel na vlak, ki je prišel iz Ljubljane. Poročilo iz Londona pa je bilo, da so partizani na progi med Čušperkom in Vidmom uničili ogromen italijanski transport.

Bojne patrolne trojke četniškega odreda so prišle tudi v prvi kontakt s partizani. Videle so, kako se obnašajo, kako pozdravljajo in kake znake razpoznavanja uporabljajo. Radi lažjega kretanja so bojne patrolje napravile partizanske znake in jih uporabljale, da so se lažje kretale mimo partizanskih patrolj.

Ugodna priložnost

21. maja je Kranjc poslal patroljo pod vodstvom Jarota Novaka v Kompolje, kjer bi morali odkopati dve puški. Za vodnika je bil Brodnik (Raubšič). Patrolja je šla mimo Vidma, kjer so partizani imeli zborovanje. Na zborovanju so bili člani glavnega partizanskega štaba. Ker je patrolja na kapah nosila partizanske znake, se je enostavno kretala med partizansko gručo. Jasno, da borci niso vedeli, da na tem mestu zbora štab in vsa partizanska elita. Umaknili so se v ozadje in prisluškovali in tedaj tudi spoznali, s kom imajo posla. Dva borca sta se ob tej novici vznemirila in začela bežati proč, kar je partizanom postalo sumljivo, ostali del patrolje pa se je hipoma vrnil v taborišče in sporočil novico. Del odreda s Kranjcem na čelu je bil zato, da ves odred nemudoma krene v Videm in pobije komunistično elito. Drugi del odreda z Vasiljevičem pa je bil proti taki akciji, zaradi neizkušenih borcev in daleč preslabe oborožitve. Prišlo je do ostrih debat za in proti in ker je bila večina proti takemu nastopu s tako majhno silo, se napad ni izvršil. (Bo še)

GRADIVO K VETRINJU

DR. FRANC BAJLEC

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO IN VETRINJSKA TRAGEDIJA

(Nadaljevanje)

Po tretjem maju

S tretjemajskega zborovanja smo poslali takoj še isti večer brzojavne pozdrave kralju, Trumaru, Churchillu, dr. Kreku in eno daljše poročilo zapadnozavezniškemu vojaškemu poveljstvu o našem revolucionarnem aktu, kar vse je podpisal Franc Kremžar, kot predsednik Slovenskega narodnega predstavništva. Vse te depeše so bile oddane osebi, kateri smo vedno oddajali naša poročila in od katere smo poročila tudi prejeli. Četrtega maja zgodaj zjutraj je izšla tudi posebna slavnostna številka ljubljanskega dnevnika „Slovenca“, ki je na vsej prvi strani prinesel Narodni proglas, na notranjih straneh pa podroben opis zborovanja Slovenskega narodnega predstavništva v Ljubljani. Uredniki in osebje „Slovenca“ so pred Nemci potek tiskanja skrbno zakrivali in pogumno opravili veliko delo tako, da je vest o dogodkih tretjega maja bila kmalu razširjena v Ljubljani in po deželi. Zelo smo želeli in hoteli, da bi ta dogodek mogli naznaniti domovini in svetu po ljubljanski radijski postaji. Po našem ultimatu Rösernerju, so Nemci radijsko postajo vojaško tako zastražili, da bi jo bilo mogoče zasesti samo z večjo vojaško silo. Možno bi bilo, da bi to postajo kljub vsemu zavzeli za nekaj časa in nekajkrat sporočili v svet narodni proglas in še kaj. A ko smo stvar dobro premislili, smo se rajši odločili, da tega ne storimo. Postaje ne bi mogli držati dalj časa, represaliije in poročila, ki bi jih za nami pošiljali v svet tisti, ki bi nam postajo spet vzeli, bi pa lahko vsej naši akciji več škodilo, kot koristilo. A čeravno za razglasitev velikega dogodka nismo imeli drugega sredstva kot slavnostno številko „Slovenca“, je bila vest hitro razširjena. Ljubljana, ki je po narodnem proglasu postala prestolnica narodne države Slovenije, je 4. maja že v zgodnjih jutranjih urah kar vzvalovala v slovenskih narodnih zastavah, kakor ob največjih narodnih praznikih v časih pred vojno. Ko smo se to jutro zbirali, se nismo mogli načuditi množini velikih, lepih, čistih, skoraj novih slovenskih trobojnic, kakor da so bile pravkar narejene in sveže zlikane.

Večkrat smo se razgovarjali, če bi se dala napraviti kakšna kombinacija s Hrvati, da bi skupno s hrvaško vojsko zasedli večji slovenski in hrvaški teritorij tako, da bi imeli čim širša vrata proti zapadnim zaveznikom od Gorice, preko Trsta in Reke in morda še naprej proti jugu. Po vseh naših informacijah, pri takratnem oficijelnem hrvaškem vodstvu ni bilo

absolutno nobenega razpoloženja za to in nismo mogli najti nikogar, s katerim bi se lahko konkretnije razgovarjal o tem. Tretjega maja je pa prišla v Ljubljano neka hrvaška osebnost s poročilom, da bo na Hrvaškem prišlo do spremembe, da bo vlado prevzel dr. Maček in, da naj bi NO poslal takoj nekoga, ali kakšno delegacijo v Zagreb na razgovore zaradi skupnega nastopa Hrvatov in Slovencev. NO je naprosil msgr. Matijo Škerbeca, ki je bil Mačkov osebni prijatelj in msgr. Škerbec je ta dan, to je 4. maja odpotoval v Zagreb z navodili, da se v imenu NO informira in razgovarja z dr. Mačkom, odnosno z novim hrvaškim narodnim vodstvom.

Člani NO smo se 4. maja zjutraj začeli zbirati že pred sedmo uro. Imeli smo za ta dan mnogo na programu. Čakali smo na ljudi, ki bi nam prinesli vest, čim bi prišel od zapadno zavezniškega vojaškega poveljstva kak odgovor na našo depešo v Loehrovi zadevi. To jutro je nekdo prišel in povedal, da niti Novaka, niti Rankovića, niti radijske postaje ne morejo najti, da so se s postajo nekam umaknili in nihče ne ve kam. Dr. Basaj, dr. Zajec in jaz smo bili določeni, da gremo h generalu Rupniku in smo bili že ob osmih zjutraj pri njem. O tem sestanku z Rupnikom ne bi rad in ne bom mnogo pisal, vendar bistvo vsebine razgovora moram omeniti. Bil je sam, ko smo prišli, brez ljudi, ki so ga stalno obdajali. Sprejel nas je tako, da je napol vstran obrnjen, ne da bi gledal proti nam, vprašal, če smo morda prišli prosit ga, da nas izpelje iz blata, v katero smo zašli. Imeli smo s seboj nekaj izvodov slavnostne številke „Slovenca“, pa smo opazili, da ima že tudi on to številko prav na široko razgrnjeno na mizi. Ker smo bili sami, smo govorili naravnost, brez ovinkov in se večkrat nismo posluževali ne on ne mi preveč diplomatskega tona. Hoteli smo, da takoj odstopi kot poveljnik domobranstva, da to takoj sporoči vsem domobranskim edinicam in vsem poveljnikom in oficirjem in, da sporoči ob enem vsem tako, da Nemci za to ne bodo vedeli, da nima nič proti temu, če se vsi poveljniki in oficirji z vsemi svojimi edinicami stavijo takoj na razpolago NO. Rupnik je bil zelo nervozen in razdražen. Ne vem, ali je bil o tem, kar je govoril, tudi osebno prepričan, ali je pa pred nami ponavljal le to, kar je slišal od drugih, v vsakem oziru so bile njegove izjave zelo zmotne in v popolnem nasprotju z resničnim dejanskim stanjem. Govoril je tako, kakor da so domobranci neke vrste njegova osebna vojska, ki jo je on organiziral in oskrbel z vsem in da so mu pri tem pomagali samo Nemci in nihče drugi. Za borbo proti partizanom da je dobil pomoč od Nemcev in od nikoder drugod. Zato da on Nemcem nikoli ne bo obrnil hrbta in, da tudi domobrancev ne bo prepustil nikomur, ki bi jih hotel kdaj uporabljati proti Nemcem. Kmalu je prišel v kabinet domobranec, ki je Rupniku po vojaško sporočal, da nemški vojakiasedajo vladno palačo. Rupnik je kratko in rezko odgovoril „v redu“ in mu dal z roko znamenje, naj odide. Istočasno skoraj, je zvonil tudi telefon in po kratkem telefonskem razgovoru nam je Rupnik rekel, da mu je Rösener sporočil, naj prideta on in dr. Zajec takoj k njemu, z nami pa da ne more nič več govoriti in nam nič več povedati, kakor to, kar nam je povedal.

Pri Rupniku nismo opravili nič. Ne glede na to, da Rupnik z nami ni hotel več govoriti, morda zato ne, ker je bil sam in se je čutil nekam negotovega, smo tudi sami uvideli, da bi bilo vsako debatiranje z njim popolnoma brezpredmetno in od naše strani samo izguba časa. Značilno se nam je zdelo vendar, da je Rupnik naznanitev o zasedanju vladnega poslopja po nemških vojakihi sprejel tako, kakor da mu je že znano, da bodo nemški vojaki zasedli poslopje in tudi to, da je Rösener klical, da naj Rupnik in dr. Zajec prideta takoj k njemu. Rösener je moral tedaj na nek način vedeti, da se z dr. Zajcem v tem času nahajamo pri Rupniku.

Ko sva se z dr. Basajem vrnila in ostalim članom NO poročala o rezultatu razgovora z Rupnikom, smo se začeli takoj razgovarjati še o Loehrovi ponudbi po poročilih, da ni mogoče najti ne radijske postaje, ne Novaka, ne Rankovića, smo začeli dvomiti nad tem, da bi mogli dobiti od zapadno-zavezniškega vojaškega poveljstva kak odgovor na našo depešo v Loehrovi zadevi. Ko bi takrat razpolagali z vojsko, bi šli kljub vsemu k Loehru in bi skušali najti kakšno rešitev. A se situacija tudi še po tretjem maju ni spremenila prav nič. Nismo vedeli tudi, kakšne vesti bo prinesel dr. Zajec, ki se dolgo ni vrnil od Rösenerja, zato smo se domenili, da bo seja NO ob treh z dokaj obširnimi dnevnimi redom.

Ko se je večina članov NO že razšla s tem, da se popoldne ob treh vrnemo, je pa prišel dr. Zajec, ki je začel pripovedovati, kaj vse je bilo pri Rösenerju. Povedal je, da je Rösener nastopal nenavadno naduto in surovo. Takoj ob prihodu se je skoraj zagnal v dr. Zajca in kričal, kaj vendar hoče ta slovenski narodni odbor, ki nikogar ne predstavlja, ki nima ne vojske, ne oficirjev in nobenih zvez z nikomer, najmanj pa z Angleži in Amerikanci. Da se revolucije, kakršno je uprizoril NO prejšnji večer in pisanja o tej revoluciji v „Slovencu“ prav nič ne boji. Da se niti on niti nemška vojska zaradi tega ne bosta premaknila niti za en centimeter. Dr. Zajec je rekel, da je bil Rösener tokrat popolnoma drugačen, kakor ob ultimatu. Takrat se je razburil tako, da je bil ves iz sebe, kajti doživel je nekaj, česar ni pričakoval, da se je majhen slovenski narod uprl in po svojih zastopnikih pozval nemško okupacijsko oblast, naj takoj zapusti slovensko ozemlje. Postal je pa kmalu kar majhen in pohleven, ker ni vedel z gotovostjo pričem je in je mislil, da moramo vendar imeti neko dobro organizirano lastno vojsko, ko smo s toliko odločnostjo nastopili in rekli, da smo prevzeli oblast v Sloveniji mi, naša vojska pa bo skrbela za red in mir na našem ozemlju. Sedaj je pa nastopal tako, da se je videlo, da je bil informiran tako, da NO nikogar ne predstavlja, da ne razpolaga ne z vojsko, ne z oficirji in, da nima nobenih zvez z zapadnimi zavezniki. Sklepali smo, da je o čem, da NO nikogar ne predstavlja, bil obveščen iz Rupnikovega kabineta, kjer se je že sestavljal nov narodni odbor, ali pa direktno od skupin „mlade in nove generacije“, ki naj bi ta novi odbor sestavljale. O tem, da so se oficirji izjavljali za Rupnika in ne za NO, je bil prav gotovo obveščen iz Rupnikovega kabineta samega in gotovo v takem smislu, kakor da so se vsi oficirji izjavili za Rupnika in ne za NO. Precej nam je pa dalo

misliti to, da je rekel, da nimamo nobenih zvez z nikomer, najmanj pa z Angleži in Amerikanci. Da se na majorja Novaka ne moremo zanesti, o tem, kakor sem že omenil, smo bili že zdavnaj opozorjeni. Sedaj pa, zlasti, ko so se vrnili ljudje, ki so poročali, da niti postaje, niti Novaka, niti Rankovića ne morejo najti nikjer, je pa bilo brez vsakega dvoma, da so od te postaje res šla poročila tudi k Rösenerju. Rösener je moral biti na nek način obveščen o vsebini depeše o Loehrovi zadevi, ali pa o tem, da ta depeša ni šla, ali pa da ne bo šla nikamor.

Po teh prvih izbruhih napram dr. Zajcu se je Rösener vsedel in začel čitati, deloma pa še diktirati sankcije proti „revolucionarnemu činu Slovenskega narodnega odbora“. Te sankcije so bile: omejitev gibanja civilnih oseb, ustavitve aprovizacije, ustavitve vseh časopisov in ukinitve vsega dela v tiskarnah, vojaška zasedba vseh tiskarn, javnih poslopij in drugih objektov in cestnih križišč, poostreno obsedno stanje, policijska ura ob 19, preki sod ter izrečna zagrožitev, da bodo v primeru najmanjšega nasilnega poizkusa člani NO streljani kot talci. Ko je Rösener končal s počasnim čitanjem in diktiranjem sankcij, je dr. Zajec rekel, da v imenu slovenskega naroda slovesno protestira proti vsem tem sankcijam, ki so pravno neosnovane in krivične. Slovenski narodni odbor je v razmerah, ki so dobro znane tudi Rösenerju in ker Rösener ni sprejel utemeljenega ultimatum, ki mu ga je dal NO v slovesni in resni obliki, pri s'nočni seji Slovenskega narodnega predstavništva proglasil samo to, kar je bila volja in upravičena zahteva vsega slovenskega naroda. Rösener je postal na ta protest spet nekoliko mehkejši in v zelo mirnem tonu rekel, da je od NO in od njegovega vpliva na slovenski narod odvisno, vkoliko bodo te sankcije izvedene. V resnici so bile vse sankcije z vso riguroznostjo izvedene še isti dan, to je četrtega maja.

Ko sem tega dne, to je 4. maja, proti tretji uri popoldne šel preko Kongresnega trga k seji NO, kakor je bilo dogovorjeno, je prihitel za mano prijatelj, ki mi je rekel, naj se takoj umaknem v stransko ulico in naj grem kar z njim, ker ne bo nobene seje. Povedal mi je, da je Rösener dal policiji nalog, naj takoj polovijo vse člane NO in jih izročijo njemu. Ljudje pri policiji, ki so bili na strani NO in so nas o vsem stalno obveščali, so o tem Rösenerjevemu nalogu takoj obvestili NO in obenem naročili, naj se vsi člani NO takoj brezpogojno poskrijejo. Prijatelj mi je rekel, da je oborožen in, da me v primerni razdalji spremlja še ena oseba, ki je tudi oborožena in da naj grem z njima v novo skrivališče, ki je že pripravljeno za mene. Ker sem že poznal razmere, sem ubogal in šel, a kljub temu, da sem spremljevalca dobro poznal, sem imel občutek, kakor da sta me dva aretirala in me nekam ženeta. Ko sem s spremljevalcema prišel v svoje novo skrivališče, je bilo tam že zbranih pet oseb in malo pozneje so prišli še trije. Začeli so mi takoj govoriti, da do te situacije, v kateri se nahajamo, prav gotovo ne bi prišlo, če bi NO upošteval predloge, ki jih je dobil, da bi odstranili nekaj tistih oseb, ki so onemogočile, da bi se SNV mogla pravočasno in dobro organizirati in, da bi NO v kritičnem momentu

lahko razpolagal s to vojsko. Rekli so mi, da je vojna, vojna in da ni pravično, če smo proti enim, ki so nam nevarni, strogi in neizprosni, proti drugim pa, ki so nam prav tako ali še bolj nevarni in škodljivi, smo pa mehki in neodločni. Izjavili so mi, da je skupina, ki si je stavila za nalogo, da to izvede, pripravljena še sedaj, če mi že prepozno, izvesti svoj načrt, hoteli so samo, da bi se to izvršilo s pristankom ali z vednostjo NO. Govorili smo o tem obširno in odkrito. Povedal sem jim, da sta mi znana dva tozadevna predloga in da smo se posamezni člani NO o teh predlogih tudi razgovarjali, vendar da NO kot tak o teh predlogih dejansko nikoli ni razpravljal, zato mnenja NO o teh predlogih ne morem dati. Povedal sem jim svoje osebno mnenje in razloge, ki bi jih iznesel morda tudi NO, če bi o tem razpravljal. Načelno stališče, učinek in posledice takšnih dejanj in smo bili kmalu vsi istih misli. Omenjam to, ker mi je pozneje bilo še dvakrat povedano, da je ena največjih napak, ki jih je zagrešil NO ta, da NO ni znal niti sam, niti ni dovolil drugim, da bi pravočasno odstranili, ali likvidirali tistih nekaj ljudi, ki so se iz osebnih interesov vdinjali okupatorju v škodo vsega naroda in v pogubo domobrancev.

Ta večer, 4. maja, sem poslušal po ljubljanskem radiju ob številnih koračnicah ponavljanje vesti, da je general Rupnik prevzel osebno vrhovno komando nad vsem domobranstvom, kar da je bilo tako pri moštvu, kakor pri oficirskem zboru sprejeto z največjim navdušenjem. O našem tretjemajskem aktu ni šla v svet po ljubljanskem radiju niti ena sama beseda. Pač pa je to, da je Rupnik edini in izključni poveljnik vsega domobranstva, ljubljanski radio še 4. maja zvečer v počasni in slovesni obliki ponavljal tako, da naj Angleži in Amerikanci dobro razumejo in si zapomnijo, da so domobranci še vedno pod Rupnikovim poveljstvom in da v tem pogledu ni prišlo do nobene spremembe.

Naslednji dan, petega maja, okrog desete ure mi je prinesel kurir pismo, kjer mi dr. Šmajd kratko poroča, da tako Rösener, kakor Rupnik kličeta, naj pride zastopstvo NO k enemu in drugemu. Omenja obenem, da je bila to jutro pri Rösenerju dalj časa oseba, ki vzdržuje zvezo med Rösenerjem in partizani. Pismo se je končalo s sledečimi besedami: Kaj? Odgovori takoj! Odgovore rabim najkasneje do 11. ure. Jaz sem odgovoril: Karkoli bo ponujal eden ali drugi, ne moremo sprejeti ničesar drugega kakor, da se oba brezpogojno umakneta in prepustita vse nam.

Popoldne istega dne 5. maja je pa prišel k meni dr. Šmajd sam. Povedal mi je, da so bili zastopniki NO pri Rösenerju in pri Rupniku, in da sta oba na zelo naiven način skušala potegniti NO v pravo nemško odvisnost. Eden, kakor drugi sta ponujala NO neke vrste civilno upravo na ozemlju, kjer bi onadva obdržala vojaško oblast. Rösener nad nemškimi vojaškimi enotami Rupnik pa nad domobranci. Rösener je še isti dan dal Rupniku tudi nalog, da domobranci ne smejo zapustiti svojih položajev. Očividno je bilo, da je Rösener, ki se je še isto jutro razgovarjal z zastopnikom partizanov, imel načrt speljati NO v formalno podrejenost in odvisnost od Nemcev, nato pa tako NO, kakor domobranci toliko časa zadr-

ževali, da bi bili od partizanov popolnoma obkoljeni in se ne bi mogli več rešiti. Rekel mi je nadalje, da je postala splošna situacija za nas zelo kritična. Po vojaškem poročilu je vsak umik proti Trstu postal nemogoč. General Damjanović da je obvestil NO, da je z ozirom na nastali položaj dal nalog vsem vojaškim edinicam, ki so pod njegovo komando, da se naj začno takoj umikati v smeri proti Koroški, in da svetuje, naj tudi NO izda v istem smislu povelje SNV. Tudi general Krenner je obvestil NO, da je situacija postala kritična, da je umik proti Trstu postal nemogoč, in da se je treba pripraviti za takojšnji umik proti Koroški. Dr. Šmajd mi je povedal še, da so člani NO, ki so o tem že obveščeni, vsi soglasni v tem, da se z umikom začne takoj, predno bi se Rösenerju in partizanom posrečilo, da bi nam v kakšni tajni skupni akciji preprečili še zadnjo možnost, da bi se SNV umaknila na Koroško. O msgr. Škerbcu je rekel, da se še ni vrnil iz Zagreba, in da tam gotovo nič več na bo mogel opraviti, ker je že vse prepozno in se hrvaška vojska že na veliko umika skupno z Nemci v smeri proti Koroški. Najbolj žal nam je bilo, da z Loehrom nismo mogli ničesar narediti. Loehr, kot vojak, ki je prihajal s fronte, je drugače gledal na situacijo kot Rösener in tisti naši ljudje, ki so v njegovi senci v vsem ugodju sedeli daleč v zaledju. Če bi bili mi pripravljeni, bi Loehr gotovo znal prisiliti Rösenerja h kapitulaciji, pa bi se vsa naša vojska, kot zmagovalka nad Nemci in z obilnim nemškim orožjem lahko umaknila, ali razširila proti Gorici in Trstu. Sedaj pa nismo imeli nobene izbire več kakor umik proti Koroški brez vsake trofeje nad okupatorjem.

Ko sva se v vsem sporazumela, mi je dr. Šmajd izročil mali pečat NO in mi povedal, da sem od NO naprošen, da grem takoj naprej na Koroško, in da sem pooblaščen, da v imenu NO polnoveljavno ukrenem in samo s svojim podpisom in pečatom NO odredim, karkoli bi v vojaškem ali upravnem pogledu smatral za potrebno odrediti na poti proti Koroški ali na Koroškem. Dobil sem še seznam oseb v Celovcu, na katere se naj obrnem, da mi bodo tam na strani in me informirali o vsem. Dr. Šmajd je nato potrjen ginjen nekam počasi govoril, da je ta svojevrstna seja NO, ki se je vršila tako, da člani sploh nismo bili zbrani na enem prostoru, ampak smo bili vsak v svojem skrivališču, s tem zaključena, da je to zadnja seja NO v domovini, in da odhajamo sedaj vsak po svoji poti, begunci med begunci v begunstvo. S tem sva se tudi midva poslovila v domovini. Od nobenega od ostalih članov NO se nisem mogel posloviti doma in z več ko eno tretjino takratnih članov se do sedaj tudi nisem več videl.

Po tej „seji“ sem šel iz skrivališča spet k svoji družini. Bil sem z ženo in štirimi otroci od šestih in trinajstih let. Imeli smo s seboj dvoje koles še iz Murske Sobote in nekaj madžarskega denarja, ki ga nismo mogli nikjer menjati. Kdor je morša mislil, da smo člani slovenskega narodnega odbora razpolagali z avtomobili, šoferji, tajniki in velikimi vsotami, je bil v nemali zmoti. Omenjam to samo zaradi tega, ker so ljudje iz skupin, ki jih tu večkrat omenjam, govorili, da bomo člani NO morali dati nekoč pošten račun o fondih, ki smo jih potrošili. (Bo še)

GRADIVO K 27. MARCU

Na seji konzorecija Vestnika 10. junija sem poročal o prejemu pisma, ki je spodaj ponatisnjeno. Prebral sem tudi moj odgovor in dopis g. Radivoja Riglerja. Konzorcij je bil mnenja, da bi se Ačin-Kostino mnenje objavilo. Končno je bilo sklenjeno, da se objavi vse tri dopise. — Op. urednika.

Gospodine Uredniče!

Washington, 10. aprila 1962

Za ili protivu 27. marta ne može promeniti istorisku činjenicu da je to Srbinovo delo, sa kojim se onda složio zavidan broj slovenačke braće.

Akt rušenja pakta sa nacizmom je rezultat srpskog slobodarskog duha. Onog narodnog duha, koji je utkan u slobodarske tradicije srpskog naroda. Koreni su mu stolicima stari i zovu se nemanjički. Posle Nemanjića, sa njima i širenja Hristove nauke, nikle su gorostasne grane Lazara i Kosova, Karadjordja i Prvog ustanka, Miloša i Drugog ustanka, Petra I. i oslobođenog Kosova.

Tvrditi („Vestnik“, 1. 2. 1962, str. 44): „Naperjen je bil 27. marc v prvi vrsti proti svobodnemu mišljenju Srbov, Hrvatov in Slovencev“ — znači zatvoriti oči pred istinom. Istina je, da je 27. mart bio „naperjen v prvi vrsti proti“ imperijalizmu Hitlerove Nemačke i Musolinijeve Italije. Srpska vojnička grupa, koja je uzela učešća u tom istoriskom danu, povukla se je sledećega dana na svoje aerodrome i u svoje kasarne. Tako je dokazala da nije ni „vojaška klika u Beogradu“, niti neka „junta“. Na vlast su došle demokratske stranke, a narod ih je birao i održavao, ušle u vladu da bi potvrdile teško žali — slovenačkih liberala i socijalista.

Nova vlada je imala akademika dr Slobodana Jovanovića, najvećeg savremenog zastupnika srpske slobodarske misli. Šefovi glavnih hrvatskih i slovenačkih stranaka (HSS i SLS) bili su potpredsednici u toj vladi. Teško je pomiriti sa logikom i stvarnošću tako jalovu tvrdnju g. R. Wagnera da su srpske, hrvatske i slovenačke demokratske stranke, a narod ih je birao i održavao, ušle u vladu da bi potvrdile da je 27. mart „v prvi vrsti“ bio „naperjen proti svobodnemu mišljenju Srbov, Hrvatov in Slovencev“.

A špekulacije da bi Hitler, zakleti neprijatelj svih Slovena, pošteđio u celoj Evropi samo Jugoslaviju su toliko fantastične, da ne zaslužuju prostor u bilo kome ozbiljnom listu, lišenom kolaboraterskog bremena.

Srdačno Vaš

Miloš Ačin-Kosta

Spoštovani gospod!

Prejel sem Vaše cenjeno pismo z dne 10. aprila in se Vam zanj najlepše zahvaljujem. Še posebej hvala za Vaš trud s prevodom iz angleščine na srbsščino teksta, ki je bil objavljen v 3. številki na strani 62.

Oprostili mi boste, ako Vašega dopisa ne bom objavil, to pa iz enostavnega razloga, ker sem med tem prejel tudi slovenski dopis, ki izpodbija isto trditev, kakor Vi, drugič pa zato, ker je Vestnik omejen na slovenski krog sotrudnikov. V kolikor so objavljeni dopisi v drugih jezikih, je to samo v primeru živih prič (n. pr. Dragiša Cvetkovič). Iz tega lahko sklepate, da bi Vestnik takoj objavil sleherno izjavo bivšega kralja Petra II. ali kogar koli, ki je bil v neposredni zvezi s 27. marcem.

Moram Vam tudi povedati, da je debata o 27. marcu praktično zaključena, razen ako se ne bi pojavili novi pričevalci. Trenutno pa mi bo za merilo o tej stvari material, ki ga je dr. Drago Zalar objavil v svoji študiji o „Yugoslav Communism“.

Naj Vam za konec povem, da sem Vaše pismo bral s silnim veseljem, ko sem videl, da tudi srbski bralci spremljajo pisanje Vestnika. Za ta občutek osebnega zadovoljstva Vam izrekam še posebej najlepšo hvalo.

Prisrčno Vas pozdravlja

Pavle Rant
urednik Vestnika

Cenjeni g. Rant!

Pišem Vam kot uredniku našega Vestnika in sicer v zvezi z dopisom, ki ste ga prejeli od Srba, g. Koste Aćina iz USA.

Sodim, da bi bilo prav, da mu se dopis objavi.

Že na seji sem na kratko povedal, kdo je ta oseba. Nisem se hotel spuščati v debato, ker bi to sejo zavleklo in ker končno ta zadeva ne sodi v kompetenco Starešinstva DSPB, marveč Vestnikovega konzorcija.

Kakor že rečeno, Kosta Aćin je urednik ameriške znanstvene revije za kozmična raziskovanja. Že to dejstvo govori, da mora biti izredno sposoben človek, da se je kot nekdanji jugoslovanski aktivni oficir v tujem svetu, kamor je prispel brez ficka v žepu, tako dobro znašel in povzpел in to na danes najbolj aktualnem znanstvenem področju.

Med srbsko emigracijo je znana osebnost po svojih spisih. Bral sem nekoliko njegovih stvari v Pismu Cofovega letnika (Klasno pismo 56 klase

NSVA), po katerih sem ga spoznal in ga cenim. Pred nedavnim je izšlo njegovo večje delo v knjigi pod naslovom „Srbija gori“. Ni mi še prišla do rok, toda slišal sem zelo pohvalna mnenja o njej.

Med vojno se je boril kot oficir Jugoslovanske vojske v domovini. En brat ali celo dva sta padla kot četnika. Oče mu je bil znani srbski junak iz vojn 1912—1918.

Ko je bil dr. Krek lansko leto tukaj, je v poročilu, ki smo ga poslali na Ramón Falcónu, omenil kot negativen pojav pri jugoslovanski emigraciji: da Srbi v USA in v Kanadi povečini nočejo nič več slišati o Jugoslaviji in govore le o Srbiji in srbstvu.

Meni je bilo znano, da so tudi med Srbi separatisti (Draškovičevci), zato me dr. Krekova izjava ni presenetila, vendar sem bil mnenja, da dr. Krek preveč črno gleda. Toda ko sem začel poizvedovati, sem ugotovil, da je poročilo glede Srbov popolnoma stvarno. Pri stikanju za vzroki tega pojava pa sem dognal to-le:

Srbom se neumno zdi, da bi vztrajali pri Jugoslaviji, ko jo nočejo ne Hrvati ne Slovenci. Pri tem je poudarek na nas Slovencih. Čuti se, da so zagrenjeni nad nami.

Stražarji in razni drugi elementi so s svojim pisanjem in obnašanjem uspeli pri Srbih v zamejstvu napraviti vtis, da jih tudi Slovenci sovražimo in da nočemo več z njimi v skupnost.

Kosta Aćin gotovo ne bo med tistimi, ki nočejo več slišati o nas, sicer nam ne bi pisal.

Toda če mu odrečete gostoljubnost Vestnikovih strani, se prav lahko zgodi, da se tudi on razočara nad nami in izgubili bomo prijatelja.

Ko ste prejeli pismo od Dragiše Cvetkovića, ste bili vidno zadovoljni in ponosni. Jaz tudi, čeprav se z njegovim gledanjem na 27. marec ne strinjam. Dragiša je osebnost preteklosti. Kar še lahko dá od sebe, so najbrž še spomini. Za delo pri graditvi osvobojenja verjetno ne bo imel več moči.

V Kostu Aćinu pa vidim človeka, izredno nadarjenega pa silno delavnega, ki bi utegnil v bodočnosti kaj pomeniti. Zakaj naj bi takega človeka, ki se nam je približal, odrinili od sebe?!

Borba proti komunizmu vpije po združitvi, po enotni fronti. Najprej pa se morajo združiti tisti, ki so si najbližji.

Ne morem sprejeti Vašega razloga, da je debata o 27. marcu v Vestrikovi letošnji številki 5/6 zaključena, pri čemur se sklicujete na g. dr. Jelenca. To pravico ima samo urednik!

Pričakujem, da boste na podlagi tega pisma spremenili svoje stališče glede dopisa Koste Aćina in ga objavili, tudi če bi imenovanemu že poslali negativen odgovor. V tem primeru bi seveda bilo potrebno z novim pismom stvar izgladiti.

Lepo pozdravljam

Don Torcuato, 5. junija 1962.

Radivoj Rigler

BORCI PIŠEJO

Gospod urednik!

V dopisu pod naslovom „Nekaj misli“, ki ga Vam je poslal neki F. S. iz Kanade in ste ga objavili v aprilski Vestnikovi številki, me je presenetila trditev, „da so partizani v prvem momentu res imeli narod za seboj in to iz čisto preprostega razloga, ker so dosledno pobijali vsako misel o kakršni koli Jugoslaviji“ (podčrtanje piščevo).

Čeprav za časa druge svetovne vojne nisem bil doma, t. j. v Sloveniji, poznam našo zgodovino iz tistih časov, ker se zanjo zanimam. Citirana trditev me je presenetila, ker kaj takega ali podobnega do sedaj še nisem slišal ali bral. In tudi sedaj, ko sem na podlagi te trditve poizvedoval, nisem mogel nič pozitivnega ugotoviti. Nasprotno! Zavoljo tega si upam postaviti nasprotno trditev: da ni res, da bi kdajkoli imeli partizani slovenski narod za seboj zaradi tega, ker bi mu ugajalo partizansko protijugoslovansko stališče.

Gre lahko samo za prostorno več ali manj omejen primer na področju, kjer biva slovenski narod. Pozivam pisca, da imenuje kraje, kjer se je to zgodilo.

Pravtako želim, da pisec izjavi, ali ve za „sramotni dogodek iz predvojnega manevra“ še iz kakega drugega vira razen partizanskega.

Don Torcuato, 1. junija 1962.

Radivoj Rigler

Ker sta bila v Vestniku že dva dopisa, nanašajoč se na slovensko Pristavo v Clevelandu, naj bo še tretji. In ker je bil drugi članek brez podpisa, naj bo enako tudi tale.

Nihče naj ne misli, da tele besede piše kak nasprotnik Pristave. Ne. Piše jih zagovornik te misli.

Misel in ideja o poletnem letovišču za clevelandске Slovence je stara že najmanj pet let. Če sem prav poučen sta dramsko društvo Lilija in Baragov dom že najmanj dve leti prej iskala prostor v ta namen, preden je sedanje vodstvo slovenske Pristave prišlo na to misel. Kot sem omenil, sta Lilija in Baragov dom iskala primeren prostor bližje Clevelandu.

Za prostor slovenske Pristave je sedanje vodstvo kupilo zapuščeno farmo v bližini Geneva, kakih 45 milj od Clevelanda za ceno 22.000 dol. Podrobnosti ne bom pripovedoval, ker niso važne. Važno pa je to, da je težko najti v Clevelandu slovenskega človeka, ki bi zamislil o poletnem letovišču ne bil naklonjen. Taki misli bi morda nasprotoval le tisti, ki je nasproten vsaki stvari, zato ker je slovenska.

Zgrešeno pa je mnenje nekaterih, da je slovenska Pristava v Clevelandu najsvetlejša zvezda na nebu življenja in delovanja clevelandskih Slovencev in da se mora vse drugo v primeri s to postaviti v senco. Tako mnenje ni zdravo, ker več

ali manj bije v obraz druge ustanove v Clevelandu, ki že leta in leta vršijo tiho, skromno, kulturno narodno delo brez hrupa in demagoških gest, kot se večkrat opažajo pri slovenski Pristavi.

Pred nakupom Pristave in še nekaj časa potem je bilo veliko govora o velikem kulturnem in vzgojnem delu slovenske Pristave, o velikem pomenu za ohranitev slovenskega duha in jezika med našo mladino. Da bo zato slovenska Pristava v veliko pomoč slovenski šoli v Clevelandu. Zadnji čas pa je, tako izgleda, zmagalo realno gledanje na to, ker je tako govorjenje nekam utihnilo. Je že tako, da bodo slovensko govorili in čutili samo tisti otroci, ki rastejo v slovenskih družinah, kjer starši krepko držijo pokonci slovensko besedo in zavest. Samo domača vzgoja v takih družinah je res v pomoč slovenski šoli. Slovenska Pristava more v tem pogledu kaj malo prispevati.

Zelo močno je mnenje med tukajšnjimi ljudmi, da je bila za slovensko Pristavo plačana prevelika cena in da je preveč oddaljena od Clevelanda. Ta dva pomisleka, posebno drugi, sta vzrok, da se veliko ljudi pri tej zadevi drži ob strani.

Kot vidim v Društvenem kolektoru v Ameriški domovini, se večina slov. organizacij in društev v Clevelandu ne poslužuje slovenske Pristave za izlete in piknike. Iz kolektarja je razvidno, da bodo v tem letu imela le štiri društva na Pristavi svoje piknike: eno od teh v

juniju, ostala v juliju in avgustu. Kaj nam to pove? To, da pride za slov. organizacije v Clevelandu Pristava v poštev le dobre tri mesece v letu.

Zato se mnogi sprašujejo: ali niso velikopotezni načrti in projekti, ki bi stali težke tisočake (govori se o 70.000 dol.), za to zadevo veliko preobširni.

Za tole pisanje sem se odločil predvsem zaradi naslednjega: Že lansko leto se je začela akcija, da bi se na slovenski Pristavi zgradila kapelica. Gotovo bi se proti kapelici nihče ne oglasil, če ne bi vodstvo Pristave začelo z agitacijo, da se kapelica gradi v spomin pokojnega škofa Rožmana in vseh protikomunističnih žrtev v Sloveniji. To pa je pri mnogih, tudi pri bivših borcih naletelo na odpor. Mnenja so, da se vodstvo Pristave skuša poslužiti takih imen, kot pokojni škof Rožman in protikom. žrtve za to, da bi lažje zbralo čimveč ljudi okrog Pristave da bi lažje zbralo denar, ki ga Pristava potrebuje.

Sliši se veliko ugovorov v tem oziru. Zato ne bo napačno, če se pri- bje tole: sklepanje in odločanje, na kak način, kje in kdaj se naj kaj gradi v spomin protikomunističnim borcem spada v pristojnost organizacij protikomunističnih borcev (ki imajo v Clevelandu dva odbora) in ne v pristojnost slovenski Pristavi in nikogar drugega. Sedanji pripravljalni odbor za zbiranje denarja za kapelico je v sklopu slovenske Pristave. To pove vse!

Cleveland, 2. 5. 1962

Velečenjeni gospod Loh!

Na Vaše cenjeno pismo z dne 2. 2. 62. Vam rade volje odgovarjam resnici na ljubo, v zaščito časti pokojnega generala Leo Rupnika, ter za zgodovino in razumevanje, sedanjim in bodočim Slovencem. Predno Vam morem odgovoriti na stavljena mi vprašanja, hočem poseči nekoliko v predzgodovino te stvari.

Ko smo se selili iz Moniga v Servigliano, je vodil kolono z begunci tedanji, pravilno izvoljeni predsednik taboriščnega odbora duhovni svetnik Karel Škulj — vse do končne postaje Fermo. Med vožnjo pa je organizirala skupina dr. Žitko—Orehar napad na pravilno izvoljeni Taboriščni odbor in v Fermi hitela do angleškega poveljnika in se kot legitimni zastopniki in vodje kolone javili, še predno je mogel duh. svetnik Škulj z ostalimi člani doseči angleškega predstavnika. Da se izognemo škandalu in sramoti o postopanju tega novoorganiziranega odbora, smo opustili vsako intervencijo.

V našem taboriščnem odboru so bili sledeči člani, predsednik Karel Škulj, člani duh. svetnik Anton Mrkun, inž. Jože Padar in podpisani Franjo Maršič, bivši okrajni glavar.

Iz Ferma smo odšli še isto noč na kamionih v Servigliano.

Po nekaj tednih bivanja v Serviglianu, smo odšli na obisk znancev in prijateljev v Fermo. Tu smo se srečali z generalom Rupnikom ter razgovarjali in ga pri tej priliki povabili, naj zaprosi za sprejem v taborišče Servigliano, kjer smo sami Slovenci in je kraj lep, zdrav in ima prijetno okolico ter zdravo klimo. Tožil nam je, da je tako osamljen in zapuščen, ker ima okrog sebe samo Hrvate, a mlade pa vrlo dobre mladiče, ki mu gredo sicer v vsakem oziiru na roko, a bi se med Slovenci vse drugače počutil. Pri tej priliki smo ga povabili, naj pride v naše taborišče, kar je bilo zanj očitno zelo razveseljivo. Obljubil nam je, da bo to takoj storil. Pred odhodom se je ponovno zahvalil za obisk in posebno še za povabilo v Servigliano. Rekel nam je, da nas v kratkem obišče. Dober teden nato nam sporoči, da pride v kratkem na obisk.

Pri vходу v taborišče mu je straža vstop zabranila. Obšel je taborišče, kjer dobi nekega mladeniča, ki ga pošlje k žandarmerijskemu podpolkovniku Stanko Palčiču, da ga čaka zunaj obzidja general Rupnik. Stanko Palčič pripelje generala od zadaj taborišča v našo barako, kamor sta prišla še duhovni svetnik Karel Škulj in duhovni svetnik Anton Mrkun. V taborišču je bila že par dni pred prihodom generala Rupnika izdana parola, da se ta dan držijo domobranci večinoma v barakah, naj se ne kažejo zunaj in naj generala Rupnika ne pozdravljajo. Razgovori so nanesli na Slovensko vojsko, o kateri se je general najlepše izrazil in ni nobene edrice podcenjeval, ampak poudarjal hrabrost, vztrajnost in požrtvovalnost posameznih edinic, njihovo odločnost ter ljubezen do vere in domovine. Njemu so bile vse edinice enako ljube, kar je večkrat izrecno poudarjal.

Pri tej priliki je omenil, da piše svoje spomine. Gospod župnik Mrkun takoj ponudi zanje 1.000 lir. Odšteje mu takoj 500 lir — ostanek 500 lir pa mu plača, ko prejme celotne spomine.

Med tem zve taboriščna Mrs. Hayman za prihod generala v tabori-

šče in vidi, kako reven je bil, ga bogato oskrbi s perilom, sviterjem ter novimi čevlji.

Vstop v taborišče mu je straža zabranila, to je povedal v naši baraki z izrazom razočaranja in ogorčenja, ker je bila njegova srčna želja, da pride med Slovence.

Iz Servigliana so dnevno odhajali za Argentino ponoči tisti, ki so bili kakorkoli osumljeni in označeni kot izraziti protikomunisti in zločinci samo, da so se umaknili osebni nevarnosti. Isto bi se lahko zgodilo z generalom Rupnikom, če bi bil sprejet v taborišče Servigliano.

Na stavljenja mi vprašanja odgovarjam, resnici na ljubo in po svoji vesti in časti ter dolžnosti, kar sem pripravljen tudi s prisego potrditi, kot sledi:

1. Ali je general Leo Rupnik zaprosil za sprejem v taborišče Servigliano in ali mu je bil sprejem odklonjen?

Po izjavi generala Leo Rupnika, je on zaprosil za sprejem v taborišče Servigliano, a je bil odklonjen, to je izjavil v naši baraki.

2. Ali se je general Rupnik zavedal, da je v stiski za svojo osebno varnost in ali je bil tudi v finančnih težavah?

General Rupnik se je prav dobro zavedal, da je bil v stiski za svojo osebno varnost in je bil tudi po njegovi lastni izjavi v finančni stiski.

Da bi general Rupnik pošiljal „plave“ v internacijo, ni nikdar tega omenil, ker je vedno govoril le o junaštvu in zvestobi vseh edinic „slovenske vojske“.

To v odgovor in pojasnilo na Vaše pismo in stavljenja mi vprašanja.

Franjo Maršič, l. r.

bivši okrajni glavar

za ljubljansko okolico v Ljubljani

Pričujoče pismo je Maks Loh odstopil uredništvu Vestnika. Hvala lepa.

Cenjeni gospod urednik!

Prepričan sem bil, da Vas ne bom več nadlegoval s svojimi „nepotrebnimi“ in osebno mišljenimi mnenji, toda 149. stran 5/6 letošnje številke Vestnika mi narekuje, da pojasnim še tole:

V svojem pismu v 1/2 štev. let. Vestnika sem hotel poudariti vse negativne posledice „nesrečnega pu-

ča“, ker za nas nekatere svobodne slovenske emigrante **pozitivnih posledic puča sploh ni**. Zato moje mnenje ne more biti **enostransko**. Marsikdo izmed nas beguncev bi gotovo srčno rad vedel, kakšne bi bile posledice in kaj bi se „verjetno“ zgodilo, če bi ne bilo „puča“. Z verjetnostjo se lahko reče, da ne bi bilo prišlo niti do Paveličeve ustaške Hrvatske niti do komunistične revolu-

cije v Jugoslaviji, ker bi ostala Jugoslavija v bistvu enotna, saj ne bi bilo kljub umorov hrvatskih poslancev v beograjskem parlamentu ne zunanjega ne notranjega povoda za razpad države zlasti tudi zato ne, ker je bil glede Hrvatske dosežen z dr. Mačkom državni sporazum. Gotovo je bila država v l. 1941 v težkem zunanje političnem položaju in v svojem pismu nisem nikjer trdil, da ni „jugoslovanski državni brod plul med Scilo in Kar'βδο“. Sicer bi nam pa pisec članka pojasnil „pozitivne“ smeri oz. stvari puča, ker je o tem gotovo dobro poučen.

V toč. 3 (ne 2) sem izrecno poudaril „trpljenje in uničenje vseh jugoslovanskih narodov, zlasti Slovencev in Hrvatov, saj so jugoslovanski komunisti pobili že po končani vojni 12.000 vrnjenih Slovencev in 200.000 Hrvatov pri umiku na slovenskem štajerskem in v Medjimurju, o masovnem vračanju srbskih četnikov (hvala Bogu!) nismo čuli. Sicer pa v pismu sploh nikjer nisem omenjal kakršnih koli številk. V čem naj bi bil v tej točki pristranski, res ne vem. Če pa posebej poudarim lastni slovenski narod in sosednjega hrvatskega, mislim, da to ni nobeno zlo, vsaj vsakdo že po naravi vidi najprej svojo lastno hišo, potem sosedovo, nato pa še druge! Gotovo ne bi imel nič proti, ako bi črtali „nesrečni“, „vznemirljivi“ in „spodtakljivi“ imeni obeh narodov, kakor je mnenja g. Jazbec. Saj dejstvo je, da so Italijani in Nemci pobijali talce in druge odlične ljudi po vseh predelih Jugoslavije večkrat celo s pomočjo komunistov — sedanjih oblastnikov — in kolikor niso tega naši komu-

nisti v bratomorni vojni in komunistični revoluciji sami storili! Dejstvo je tudi, da smo po drugi svetovni vojni narodno zavedni Slovenci, Hrvatje in Srbi, ki smo se po naključju rešili izpod jugoslovanskega komunističnega režima, izgubili sploh vse: svojo domovino, svoja imetja, svoje družine. Otel smo le golo življenje, ki ga več ali manj bedno preživljamo v tujini, ki nam tudi danes ni naklonjena. To je naša končna bilanca nasrečnega puča!

Dalje omenja pisec toč. 16 mojega pisma in stavek kar raztrga na dva dela in tako napravi zaključek „se napihuje“. Kdor zna misliti, takoj ve, kaj sem hotel s to točko povedati. Obe državi na koncu stavka se omenjata pač zato, ker smo priče, kako bohotno se je razširil komunizem baš v teh državah in kako težke politične razmere so nastale v parlamentih obeh držav prav zaradi porasta komunističnih glasov pri volitvah. In vdor komunizma v Srednjo Evropo, ali ni posledica nesrečnih razmer po drugi svetovni vojni, ko so bila na široko odprta vrata komunističnim agitatorjem v vse evropske in izvenevropske dežele?! Kar se posebno Jugoslavije tiče, je g. Simović s svojim pučem, „ko je Jugoslavija zopet našla svojo dušo“ (saj veste, čigave besede so to!), napeljal vodo na komunistični mlin in komunistom utrl pot do revolucije in poznejše oblasti! In isti narod, katerega predstavnik je z navedenimi besedami hujskal in podprl pučiste, je vrnil protikomunistične bojavnike Titu! Kaj hočete še več?! In kako so se bratili jugoslovanski in italijanski komunisti ob razsulu Italije, nam je še v dobrem

spominu! In kdo je najbolj podprl ob proglasitvi puča pri demonstracijah „bolje rat nego pakt“ pučiste? Ali ne prav komunisti s svojim rovarjenjem?! Vse to bi moral kritik imeti pred očmi, ko je bral 16. točko pisma.

Nikdar se nisem ob nikogar „spodtikal“ (boljši izrazi bi bili: obregnil, napadal, zaletaval, privoščil). Če sem izrazil samo svoje osebno mnenje in mnenje, kakor sem ga čul od mnogih Slovencev, to še ni n'kak napad. Napad tudi ni bil moj namen. Glede pooblastila govoriti o imenu svobodnih Slovencev v emigraciji je pa sploh težava, ker prav nihče nima te pravice in za svojo osebo vem, da mi niti na misel ne pride, da bi kogar koli kjer koli zastopal razen, če me nekdo za to naprosi in pooblasti. Narodnih poslancev in senatorjev pa menda Slovenci in ostali Jugoslovani ter sploh drugi narodi v tujini v parlamentih in senatih ter v pokrajinskih in ob-

činskih zastopih dosedaj še nimamo, da bi nas namreč zastopali in v našem imenu govorili...!

Zadnje tri odstavke si bi pisec lahko prihranil. So oseben napad! Nanje sploh ne odgovarjam, ker sem v tujini še svoboden človek, saj sem zaradi svobode zapustil domovino. Ko sem te vrste prebral, sem se nehote spomnil na odličan članek našega rojaka g. Mirka Geratiča v letošnji 4. številki časopisa „Slovenska Država“ z dne 31. marca. Spomnil sem se pa tudi besed nemškega kulturnega kritika in pisatelja Juliusa Langbehn-a (1851—1907), ki pravi: „Kjer vlada prostost, daje to poudarek.“

S tem je zame zadeva končana. Sprejmite, gospod urednik, moje iskrene pozdrave

vdani

Rudolf Wagner

Florida, 2. junija 1962.

DRUŠTVENE NOVICE

Buenos Aires. — Stotnik N. N. je daroval namesto šopka na grob svojemu bivšemu vodniku Niku Šivicu 500 pesov za Invalidski fond DSPB. — Iskrena hvala.

Buenos Aires. — Gospod Srečko Šivic je poklonil Invalidskemu fondu DSPB 1.000 pesov namesto venca na grob v Italiji umrlemu bratu Niku. — Iskrena hvala!

Córdoba, Argentina. — Prav gotovo se bralcem Vestnika že čudno zdi, da se tako dolgo iz Córdobe nismo oglasili. Sekcija kar lepo deluje in je vedno kaj novega. Zadnje čase nam je prišla v roke brošurica

„Novi zakon o amnestiji“. Tam je na prednji strani napisano: Amnestija obuhvatiti će oko 150.000 osoba u inozemstvu i tisuću u zemlji.

Ker tukaj ne znamo dobro srbohrvaščine, ne vemo, česa tiče tisto

„i tisuću u zemlji“. Ali mislijo tovariši amnestirati desetstisoče pobitih? Ali pa sami sebe — to se pravi ubijalce.

Na argentinski narodni praznik 25. maja smo člani sekcije priredili prijateljski asado kot poslovni večer sočlanu Janku Jazbecu, ki je nato odpotoval v Evropo, da obišče Slovence na Primorskem in Koroškem. Ob tej priliki nam je soborec Jazbec tudi prebral predavanje, ki ga je imel pred kratkim v Slovenskem domu v San Martinu.

Sv. mašo za slovenske žrtve vojne smo imeli 10. junija. Pred

mašo in po maši smo poslušali na trak posnete — nekje v domovini — verske in narodne pesmi. Neznane-mu gospodu, ki nam je omogočil poslušanje, najlepša hvala. Med sv. mašo je pel improvizirani pevski zbor slovenskih fantov. Daroval je sv. mašo č. g. J. Caserman D. J., orglal je salezijanski semenišnik Tone Rant, navzočih pa je bilo trikrat več fantov kakor lani.

Vsem soborcem, vsem bralcem najlepše pozdrave v imenu Cordobčanov.

Karel Kordiš, dopisnik

Družabna prireditve DSPB in Vestnika bo 4. avgusta v prestorih kluba Excelsior. Toplo vabljeni!

DENARNI PRISPEVKI V INVALIDSKI FOND ZDSPB

Nabrano od 11. junija 1961

do vključno 19. maja 1962.

(v USA dolarjih)

Kovačič Marijan (Japonska)	11.00
Šušteršič Marijan	5.00
Verbič Lojzka	0.50
Krajevni odbor ZDSPB Toronto,	
Ont. Kanada; 75 kanad. dol.	74.00
Izkupček družab. piknika v	
Rochestru N. Y.	15.00
Grabar Janez	10.00
Jug Anton	10.00
Grum Franc	8.00
Starin Leo	1.00
Bokar William	6.00

Ohio, USA

Krajevni odbor ZDSPB

Cleveland, Ohio, USA. Čisti

dobiček piknika	94.00
„Slovenski narodni sklad“	20.00
Člani dram. društva „Liliča“	40.00
F. M. Slovenska radio oddaja,	
Cleveland	5.00
Dolinar Milan	3.00
Urancar Franc	5.00
N. N. Cleveland	5.00
Rupnik Franček	1.00
Pust Milko	2.00
Rev. Jager-Matija	10.00
N. N. Cleveland	5.00
Sršen Miha	10.00

Krajevni odbor ZDSPB, Toronto,	
Ont., Kanada 6 članov po 1 dol.	6.00
Krevs Rado	10.00
Zakrajšek Jože	2.00
Kušar Janez	2.00
N. N. Cleveland	1.00
Lončar	2.00
Lobe Hinko	5.00

Krajevni odbor ZDSPB	
Cleveland, Ohio, USA. Čisti	
dobiček družabnega večera ..	485.00
Sedej Terezija	1.00
Lavriša Tone	2.00
Družina Osredkar	7.00
Šef Lojze	5.00

Krajevni odbor ZDSPB Toronto,	
Ont. Kanada. Čisti dobiček druž.	
večera, 200 kan. dol.	190.00
Dolšek Viktor	25.00
Galič Lojze	10.00
Slak Florijan	5.00
Jakoš Lojze	3.00

Krajevni odbor ZDSPB Montreal,	
Que. Kanada (v kanad. dolarjih)	
Rupnik Ivan	5.00
Horvat Franc	3.00
Logar Jože	5.00
Rabzelj Janez	1.00
Starič Lojze	3.00
Poljanc Jože	5.00
Kukovica Jože	5.00
Čuden Tončka	5.00
Štibernik Tone	2.00
Koritnik Dolfe	17.00
Koritnik Tone	10.00
Rink Lojze	1.00
Skupaj	62.00 59.13

Coffeld Marija	10.00
Mejač Franc	10.00
Šuštaršič Marijan	2.50
Jakopič Marijan	5.00
Gorjup Tone	1.50
Gorjup Jože	2.50
Dolšek Viktor	6.00

Krajevni odbor ZDSPB Toronto,	
Ont., Kanada, člani	47.35
N. N. Rochester	10.00
Drobnič Lojze	5.00

Krajevni odbor ZDSPB Gilbert,	
Minnesota, USA	54.75
Zupan Janez	3.00
Obresti na banki	30.97
Skupno	1.349.20

V istem času je glavni odbor ZDSPB razposlal podpore invalidom, bolnikom in vdovam v naslednje države:

Avstrija, petim	345.00
Švica, enemu	95.00
Italija, dvema	145.00
Nemčija, dvema	195.00
USA, enemu	100.00
Jugoslavija, osmim	245.00
Argentina	350.00
Skupno	1.475.00

Cleveland, 19. maja 1962

Za glavni odbor ZDSPB

Branko Pogačnik

t. č. socialni referent

Naročnino za Vestnik morete poravnati pri vseh poverjenih Vestnika ali v Slovenski hiši na Ramón Falcón 4158, pri ge. Martinčičevi in gđč. Zdenki Gornik ali po poštni nakaznici na naslov: Juan Kralj, Ramón Falcón 4158, Cap. ali v poštnih znamkah v priporočenem pismu na isti naslov.

IZ UPRAVE VESTNIKA — OPOZORILO

Sedanje slabo gospodarsko stanje v deželi vsak izmed nas več ali manj občuti. Občuti ga tudi uprava Vestnika zlasti zato, ker mnogo naših naročnikov, ki revijo že več let prejemale, še vedno ne čuti dolžnosti poravnati naročnine.

Kljub draginji, ki iz leta v leto narašča, smo naročnino le malenkostno zvišali. Vestnik je še vedno zdaleka najcenejša slovenska revija v zamejstvu in zaradi tega vsakomur dosegljiva. Vsebinsko pa je gotovo med najzanimivejšimi med nami in tako ne potrebuje prav nobene reklame. Vestnik bi bil lahko še obširnejši in bogatejši, ko bi vsi naročniki sproti poravnavali svoje obveznosti napram njemu.

Ker uprava ne razpolaga z nikakim rezervnim skladom ali z mecenskim darovi, bo prisiljena z mesecem septembrom 1962 ustaviti Vestnik vsem neplačujočim naročnikom.

Vsem zvestim naročnikom in zlasti darovalcem v „Tiskovni sklad Vestnika“ pa bodi tudi ob tej priliki izrečena prisrčna in topla zahvala za vse razumevanje in sodelovanje pri izhajanju Vestnika.

UREDNIKOV BUNKER

Dopisniku v Clevelandu: Obe pismu v redu prejel, manjkala je samo slika invalida š., katero omenjaš v zadnjem pismu. Prosim, da pisma naslavljaš na uredništvo Vestnika in ne na odbor DSPB.

Juljska številka je šla kasneje na pošto zaradi stavke poštnih uslužbencev v Argentini. Da se ne bi izvodil izgubili, je uprava odpošiljanje zadržala.

Ponovno prosim, da denarnih nakazil ne nakazujete na urednikov naslov, ampak na našega upravnika Janeza Kralja, Ramón Falcón 4158. Upravnik je vsakega takega pisma, posebno še, ako je kaj za Tiskovni

fond, s'no vesel. Z njim pa tuc urednik, ker ve, da bo lahko v strani, čim več bo pisem s prilogami.

Ker je zaradi počtne stavke mnogo pisem prišlo z zamudo, bodo poročila o letošnjih junijskih proslavah natisnjena v septemberski številki.

Vsem dopisnikom in sotrudnikom: Ker se mi je pokvaril pisalni stroj — in mi ga niso do časa popravili — bo to pot zamuda v odgovorih na prejeto pošto, dokler ne pridem na čisto. Lepo prosim za razumevanje in oproščenje. (Tudi stavca, ki je precej rokopisov bral namesto na stroj pisanih vrst.)

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830
22-I-1962

Propiedad Intelectual
Nº 700070
Ramón Falcón 4158 Bs. As.